

Kozal'dan Ahlat Ağacı'na Nuri Bilge Ceylan Sineması

Röportaj: Kürşat Saygılı

ALTIN PALMIYE'YE UZANMAK

Demet Akbağ:
"Benim
filmografimde
unutulmaz bir
yeri vardır Nuri
Bilge Ceylan'ın
ve Kış
Uykusu'nun."

Kış Uykusu'nun Necla'sı Demet Akbağ'la filmi ve Nuri Bilge Ceylan'la birlikte çalışma deneyimini konuştuk.

Kozal'dan Ahlat Ağacı'na Nuri Bilge Ceylan Sineması

Nuri Bilge Ceylan sineması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Nuri Bilge Ceylan sineması ile tanışmam, Beyoğlu Sineması'nda *Mayıs Sıkıntısı*'ni (1999) tek başıma seyrederek oldu. Adı üstünde, sonuna doğru tuhaf bir sıkıntı kaplıyor insanın içini; fakat çok ilginç bir şekilde bu sıkıntıdan zevk alıyorsun. Dedim ki bunda bir şey var. Tuhaf gelen bir şey oldu bana. Ben belki de o filmin en büyük başarısının ismi olduğunu düşünüyorum. Çünkü ismine "Mayıs Sıkıntısı" demezen, seyirci bu sıkıntıyı kendi fark eder, kendi bulmuş gibi davranıp gerçekten sıkılabilirdi. Ama ben dayandım, direndim. Sonunda filmden çıktığımda - yine uzun filmlerinden biridir - o doğa-insan ilişkisini müthiş fotografik anlatımla bana anlatan bir yönetmenle tanışmış oldum. Daha sonra birkaç film boyunca benim için bu fotografik anlatım devam etti. Ta ki benim kapım çalınana kadar. Sanıyorum bütün filmlerini seyretmişimdir.

Nuri Bilge Ceylan'ın sineması aslında hem gerçekçi bir sinema hem de edebiyata çok fazla yaslandığı için teatral değil, fakat tiyatroya bir havası da var. Uzun diyaloglar var, statik kamera hareketleri var, tek mekanın içinde geçen çok uzun sahneler var. Sanki bir tiyatro sahnesinde izliyormuşsunuz gibi, fakat ona bir gerçekçilik de katılmış. Bu gözle hem *Kış Uykusu*'nu (2014) hem de *Nuri Bilge Ceylan sinemasını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bir kere tiyatrocun olunca - özellikle bu film için - bu çalışma sistemi bizim Haluk'la (Bilginer) çok da yabancı olmamız bir filmi. Hatta şöyle söyleyeyim; birçok tiyatrocun "Kestik, yakınlarını sonra alacağız," cümlesinden hoşlanmaz. Biz akıtalım isteriz, baştan sona ezberleriz. Aksın, sen istediğin gibi parçala bunu. Oradan kes, buradan kes yakınına kullan... Biz aslında bunu severiz. Çok bizim tarzımızda. Kendisinin de geçmişti tiyatroya dayanan oyuncularla çalışma isteği sanıyorum bundan olsa gerek. *Kış Uykusu* için tabii ki. Oyunculuk geç-

"Nuri Bilge Ceylan'ın daha önce çalıştığım yönetmenlerden farklı bir sistemi var. Onunla çalışırken, bir kere çok çalışkan birisi olmanız gerekir."

mişi sadece sinema olan bir insan için çok daha zor olabilirdi. *Kış Uykusu*'nda çalışmak. Ben bütün rolümü 15-20 gün bir bant kaydı yaparak çalıştım. Çünkü tiyatro gibi her gün toplaşıp 2-3 saat prova yapamıyorsunuz. Bir okuma provası yapıyorsunuz. Hadi bir okuma provası daha yapıyorsunuz. Sonra aradan zaman geçiyor. Önce bir yönetmenle konuşuyorsunuz. Sonra oyuncular bir araya geliyor. En fazla diyebilirim ki size 3-4 kere bir araya gelebiliyorsunuz. Tiyatro böyle mi? Siz oyunu sahneye koymadan önce bir ay, her gün prova yaparsınız. O yüzden de ezber çok kolay olur. Tek başına evde kağıttan okuyarak ezber de zordur. Biz Haluk'la bir okuma provamızı banda kaydettik. Koyduk teybi karşımıza. Bir okuma provasını hem okuyarak hem de oynayarak kaydettik. Sonra o kaydettiğimiz bandı her ikimiz de kendi kayıt cihazlarımızdan dinleyerek çalıştık. Birbirimizden ayrı olduğumuz zamanlarda. Ben de sular seller gibi Haluk'un sesini duyarak, o da benim sesimi duyarak ezber yaptık. Daha önce çalıştığım yönetmenlerden farklı bir sistemi var, evet. Ama bana çok ilginç ve değişik bir deneyim kazandırdı. Bir kere çok çalışkan birisi olmanız gerekir. Ben de çalışmayı severim. Üç sistemli bir çalışma yöntemimiz vardı. Birincisi teksteki nokta, virgüle kadar her şey aynı. Şimdi bu haliyle buyrun efendim. 3, 2, 1, kayıt! Noktayla, virgülle... Virgülü söylemiyorsan en başa dönüyoruz. İkinci sistem tekst hakimiyeti. Zaten o kadar ezberledikten sonra istesen de dışına çıkamıyorsun. Bilinçaltında o var. Ne kadar istesen de çok fazla atıp kendi cümlelerini söyleyemiyorsun. Şimdi biraz daha yorum ve oyun serbest.

Bir tane de tamamen metni unutarak. Şimdi bu sistemde bence müthiş bir oyunbaz ve sinemayı çok sevdiği için bu yığınla malzemeyi önüne koyuyor. Hepsini böyle çekiliyor olabilir; bizim uzun sahnelerimiz böyle çekildi. Hepsini böyle değildir. Bence en çok metne ve oyunculuğa dayalı filmi *Kış Uykusu*'dur onun filmleri arasında. O yüzden bunda başka bir yöntem denemiş olabilir; bilmiyorum, sadece bu filmde çalıştım. Ama *Bir Zamanlar Anadolu'da* (2011) ipuçlarını veriyordu. Mesela Yılmaz'dan (Erdoğan) da, Ahmet Mümtaz'dan (Taylan) da dinlemiştim. Onların küçük, minik doğaçlamalarına izin verdiği sahneleri nasıl çektiklerini anlatmışlardı bana. Oradan bir ipucu vardı kafamda. Sonra bu müthiş yapbozu önüne koyuyor. Bununla oynuyor. Ama şunu söyleyeyim; bunu yaptıktan sonra da bunların içinden en beğendiğini tek plan halinde veriyor. Bizim o 20 dakikalık, Haluk'la oynadığımız sahne öyledir. O bizim tek plan sahnemizdir. Yani hiç ortasından, sonundan, bu cümlede dilim sürçtü, tekrar alalım yoktur. O kırksız 20 dakika oynadığımız sahnedir. Aynen onu koymuş zaten. Beni birazcık da okul yıllarına, konservatuar yıllarına götürdü ve hepimiz aslında bu tip işleri, okul işlerini, özellikle işin içinde sanatsal faaliyetler olunca özleriz. Hani o pirüpak, sadece idealin doğrultusunda inandığın işleri yaptığın, okulda sınav parçasına çalıştığın yılları. Ve uzun uzun çalıştığın arkadaşlarıyla bin defa prova ettiğin... Beni hem o yıllara götürdü hem de o Kapadokya'nın inanılmaz büyüleyici atmosferinde onun gibi fotoğrafa çok kıymet veren bir yönetmenle ve Haluk Bilginer gibi usta bir oyuncuyla karşılıklı çalışma fırsatı verdi. Bizim ilk birlikteliğimiz değildi bu Haluk'la. Biz birbirimizi daha yakından tanıdığımız için daha da kolay oldu çalışmak. Benim filmografimde unutulmaz bir yeri vardır **Nuri Bilge Ceylan'ın ve *Kış Uykusu*'nun**. Bir de üstüne üstlük bunu Altın Palmiye ile taçlandırınca, doğal olarak bu çorbada tuzum bulunduğu için çok mutluyum. ■